

مأخذشناسی توصیفی
آینده پژوهی
(جلد دوم)

گردآوری و تألیف
www.ketab.ir

اکرم ملک نژاد

۱۴۰۰

سرشناسه	:	ملک‌نژاد، اکرم، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	ماخذشناسی توصیفی آینده‌پژوهی / گردآوری و تالیف اکرم ملک‌نژاد.
مشخصات نشر	:	رودان: دومینو، ۱۴۰۰ -
مشخصات ظاهری	:	ج.
شابک	:	دوره: ۱-۶-۹۸۲۹۵-۹۸۲۲-۹۷۸-۸-۵: ۲. ج. ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۲۹۵-۹۸۲۲-۹۷۸-۸-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	آینده‌پژوهی -- کتابشناسی Forecasting -- Study and teaching -- Bibliography
رده بندی کنگره	:	Z۵۹۹۰
رده بندی دیویی	:	۰۱۶/۰۰۳۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۶۶۵۴۰۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیبا

دومینو

ماخذشناسی توصیفی آینده‌پژوهی (جلد دوم) اکرم ملک‌نژاد

مدیر تولید: محمد انصاری

صفحه‌آرا: اکرم ملک‌نژاد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک دوره: ۱-۶-۹۸۲۹۵-۹۸۲۲-۹۷۸-۸-۵

شابک جلد دوم: ۱-۸-۹۸۲۹۵-۹۸۲۲-۹۷۸-۸-۵

قیمت: ۱۵۰/۰۰۰ تومان

قیمت دوره: ۲۹۰/۰۰۰ تومان

شماره تماس: ۰۹۱۷۵۵۰۱۷۵۶، ۰۹۳۶۴۵۳۲۱۴۸

حق چاپ و نشر برای انتشارات دومینو محفوظ است.

مقدمه ناشر

برای معرفی و شناخت این کتاب از دو زاویه می‌توان به این کتاب نگاه کرد. زاویه اول، ساختار کتاب است و زاویه دوم محتوا و موضوع کتاب. ساختار کتاب ماهیتی مآخذشناسی دارد. به این معنا که ترکیبی از کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌هاست؛ یعنی سه شاخص کتاب‌شناسی، مقاله‌شناسی و پایان‌نامه‌شناسی با هم ترکیب شده و عنوان «مآخذشناسی» برای مجموع این سه عنوان انتخاب شده است. از آنجایی که مؤلف در حد بضاعت، عرف و حقوق اقتباس و استناد به معرفی، خلاصه، چکیده، نتیجه‌گیری و فهرست مطالب مآخذ مربوطه پرداخته، عنوان «توصیفی» را برای این مآخذشناسی برگزیده است. موضوع این کتاب نیز آینده‌پژوهی است که در متن کتاب به‌طور مفصل به آن پرداخته شده است. ما در این مقدمه، از زاویه اول، یعنی ساختار کتاب که ماهیتی مآخذشناسی دارد به معرفی این کتاب می‌پردازیم.

فواید مآخذشناسی

۱- مآخذشناسی‌ها روشی برای کل‌نگری، در یک رشته‌ی علمی

یکی از شاخص‌های مهم تفکر در یک موضوع یا رشته علمی، جامع‌نگری یا کل‌نگری است. از کل‌نگری در دانش و رشته‌ی علمی به‌عنوان یکی از مصادیق مهم کل‌نگری یاد می‌شود. کل‌نگری در یک رشته علمی به معنای بررسی و سنجش همه‌ی ابعاد، زوایا و جوانب یک رشته‌ی علمی است. شخص کل‌نگر می‌تواند ارتباط بین مفاهیم، واژه‌ها و گرایش‌های یک رشته علمی را بهتر درک کند و خودش بین گرایش‌ها و مفاهیم آن ارتباط ایجاد کند. نه‌تنها بین مفاهیم و گرایش‌های یک رشته علمی، بلکه ارتباط بین رشته‌های مختلف علوم را بهتر درک می‌کند. نقطه مقابل کل‌نگری در یک رشته علمی، یک زاویه از علم را دیدن و یک گوشه‌ای از علم را خواندن است. البته منظور ما از کل‌نگری این نیست که به جزئیات یک رشته علمی توجه نکرد و نسبت به آن‌ها بی‌تفاوت بود، بلکه کل‌نگری می‌تواند مقدمه یا مکمل توجه به جزئیات در یک رشته علمی باشد.

یکی از روش‌های کل‌نگری در یک رشته‌ی علمی، شناخت مآخذها (کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌ها) موجود و مربوط به آن رشته علمی است. فرض کنید دانشجویی در ابتدای ورود به رشته دانشگاهی خود بداند در آن رشته علمی در ایران چند جلد کتاب، چند مقاله و چند پایان‌نامه وجود دارد؛ و این مآخذ چه سرفصل‌هایی دارند، چکیده، خلاصه و موضوع این مآخذ درباره چیست؟ چه مقدار از دانش موجود در این رشته‌ی دانشگاهی در طول مدت تحصیلش به او گفته می‌شود؟ چرا این سرفصل‌ها انتخاب شده است و چرا سرفصل‌های دیگر تدریس

نمی‌شود؟ سؤال‌هایی از این قبیل تأثیر زیادی بر فکر و نگرش او نسبت به آن موضوع علمی دارد. فکر او را نسبت آن رشته علمی باز می‌کند و نگرشی جامع و کلی نسبت به آن رشته علمی پیدا می‌کند.

رویش چنین سؤال‌هایی نتیجه‌ی فکر کل‌نگر است که شناخت مقدار و موضوع مآخذهای موجود در یک رشته علمی یا به تعبیری دیگر، شناخت همه‌جانبه از ابعاد و زوایای یک رشته علمی، می‌تواند باعث رویش چنین سؤال‌هایی شود و مآخذشناسی‌ها پاسخی برای چنین سؤال‌هاست.

درواقع مطالعه مآخذشناسی توصیفی، این شناخت همه‌جانبه از ابعاد و زوایای یک رشته علمی را به اندیشه خواننده کتاب تزریق کرده و افق فکر دانشجو را از سرفصل‌های تعیین‌شده و مطالب تدریس شده در کلاس درس بالاتر برده و باعث می‌شود، دانشجو از زوایای بالاتری به یک رشته علمی نگاه کند. او خودش را محدود به سرفصل‌های نظام آموزشی نمی‌بیند، محدودیت‌های فکری او کنار رفته و علاوه بر کسب دانش موجود می‌تواند تا حدودی سیاست‌های اعمال‌شده در آن رشته علمی را تحلیل کند و به نقد و بررسی آن‌ها بپردازد.

۲- مآخذشناسی‌ها روشی برای انسجام اندیشه در یک رشته علمی

علاوه بر کل‌نگری که به شرح آن پرداختیم، یکی دیگر از شاخص‌های مهم تفکر و اندیشه در یک موضوع علمی، میزان نظم و انسجام اندیشه است. انسجام در گفتار، انسجام در کتاب، انسجام در ادبیات علمی یک رشته دانشگاهی، انسجام در سرفصل‌های تعیین‌شده توسط نظام آموزشی و... از مطلوب‌ترین موادی است که باید به آن‌ها توجه شود و یکی از اولویت‌هایی است که دانشجو باید به آن‌ها توجه داشته باشد. چراکه انسجام در علم و دانش، کیفیت، تأثیرگذاری و به تعبیری مناسب‌تر بهره‌وری علمی را افزایش می‌دهد. همچنین درک ارتباط بین مفاهیم را آسان‌تر و نتیجه‌گیری‌ها را مطلوب‌تر می‌نماید. مآخذشناسی‌ها چنانچه خود را به تفکیک موضوع دسته‌بندی کنند تا حد زیادی می‌توانند انسجام اندیشه را در یک رشته علمی محقق سازند.

۳- مآخذشناسی‌ها و کمک به تحقیق و پژوهش

از بدیهی‌ترین فواید مآخذشناسی‌ها و کتاب‌شناسی‌ها که نمی‌خواهم زیاد به شرح آن بپردازم کمک به پژوهشگران در انجام تحقیقات و پژوهش‌هاست.

«در بیانیه‌ای که از طرف کتابخانه کنگره [در سال ۱۹۵۰] صادر شد خلاصه اهداف و وظایف کتابشناسی به این شرح اعلام گردید:

۱. هدف کتابشناسی این است که تا حد ممکن برای پژوهشگران، محققان و مربیان امکان شناخت آنچه انتشار یافته و تغییرات و تحولات در زمینه نشر را در هر یک از میدان‌های تخصصی در همه جای دنیا فراهم آورد؛
۲. به تحقیقات و اجرای طرح‌های موفق باری رساند؛
۳. به اشاعه اطلاعات و معلومات و اعتلای دانش‌ها در زمینه‌های گوناگون کمک کند.^۱

۱. الهوش، دکتر ابوبکر محمود. «المدخل إلى علم الببلیو غرافیه». درآمدي بر علم کتابشناسی - (چاپ اول: المکتب الاکادمیه، مصر، ۲۰۰۱ میلادی) - تلخیص و ترجمه: حسین علینقیان

فهرست مطالب

بخش سوم: آینده پژوهی در امنیت جامعه، مسائل انتظامی و صنایع دفاعی..... ۲۳

فصل اول: آینده پژوهی در امنیت اجتماعی و انتظامی ۲۵

- ❖ مقاله - آینده پژوهی امنیت اجتماعی در جمهوری اسلامی ایران ۲۵
نویسنده: دکتر مسعود مطلبی
- ❖ کتاب - آینده پژوهی در امور انتظامی (عملیات انتظامی) ۲۶
نویسنده: داریوش رحمتی
- ❖ مقاله - تحلیلی بر جایگاه آینده پژوهی در تولید دانش انتظامی ۲۹
نویسندگان: رضا رئیس وانی، حسین وفادار
- ❖ مقاله - آینده پژوهی تهدیدهای نظامی امنیتی ناشی از تغییر اقلیم در ایران: با استفاده از روش چرخ آینده ۳۳
نویسندگان: احد رضایان قبه باشی، علی اصغر پورعزت
- ❖ مقاله - ارائه یک مدل و روش حل بازی های امنیتی فازی و کاربرد آن در آینده پژوهی تهدیدات امنیتی ۳۶
نویسندگان: حمید بیگدلی، جواد طیبی
- ❖ مقاله - آینده پژوهی چالش های سازمانی فرا روی پلیس متأثر از جهانی شدن ۳۸
نویسنده: علی رستگار
- ❖ کتاب - آینده پژوهی جرم یابی ۳۹
نویسنده: بهمن احسانی

فصل دوم: آینده پژوهی در صنایع دفاعی ۴۵

- ❖ مقاله - آینده پژوهی در سیستم های دفاعی با استفاده از رویکردی مبتنی بر برنامه ریزی ریاضی به منظور مکان یابی تسهیلات درمانی و تقسیم بندی مناطق ۴۵
نویسندگان: جواد طیبی، سیدمحمد رضا کاظمی، اسماعیل هداوندی
- ❖ مقاله - مدل ظرفیت جذب در سازمان های دانش بنیان دفاعی با رویکرد آینده پژوهی ۴۷
نویسنده: احمد عسکری
- ❖ مقاله - همایش هوش فناوری در حوزه دفاعی ۵۰
نویسنده: مدیریت تولید علم و آینده پژوهی
- ❖ مقاله - شناسایی و رتبه بندی عوامل محیطی مؤثر بر نوآوری در صنعت دفاعی مطالعه صنایع دفاعی جمهوری اسلامی ایران ۵۱
نویسنده: صفر فضل
- ❖ مقاله - آینده پژوهی در پهیاد کوادروتور به کمک کنترل فازی و ازدحام ذرات ۵۳
نویسندگان: علی ایوبی، حمیدرضا غفاری
- ❖ مقاله - آینده پژوهی در حوزه محصولات خدم پهیاد با استفاده از اولویت گذاری پابرجا ۵۵
نویسندگان: عبدالرحیم پدram، مهدی احمدیان، یوسف امیرمزلقانی

فصل سوم: آینده پژوهی در سازمان های امنیتی، نظامی (ارتش، سپاه و بسیج و...) ۵۹

- ❖ مقاله - توانمندی آینده پژوهی مبتنی بر مدیریت زمان و فرآیند آموزش ضمن خدمت کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران ۵۹
نویسندگان: علیرضا نریمانی، عصمت مسعودی ندوشن، نیره شاه محمدی

- ❖ مقاله- آینده نگری راهبردی سیاستگذاری توسعه دفاع آفندی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ربع اول قرن بیست و یکم ۶۲
- نویسندگان: علی ایمانی، کیومرث احمدی
- ❖ مقاله- الگوی بومی آینده‌پژوهی در ارتش جمهوری اسلامی ایران با رویکرد فرآیندی ۶۵
- نویسنده: علی اوجاقلی
- ❖ مقاله- شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر آینده‌پژوهی بر بودجه ریزی سازمان‌های دفاعی آجا با استفاده از روش (GAHP) ۷۰
- نویسنده: سلمان عباسیان نقنه
- ❖ مقاله- طراحی الگوی آینده‌پژوهی در توسعه‌ی منابع انسانی (مورد: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) ۷۴
- نویسندگان: غلامرضا حسین هاشمی، دکتر حسن علی اکبری، دکتر محمد بازرگانی، دکتر علیرضا نادری خورشیدی
- ❖ مقاله- بسیج و آینده‌پژوهی ۷۷
- نویسنده: مهدی خانی
- بخش چهارم: آینده‌پژوهی شهری و منطقه‌ای، ساخت و ساز و مسکن ۷۹**
- فصل اول: آینده‌پژوهی در آب ۸۱**
- ❖ کتاب- آینده‌پژوهی مدیریت بحران آب در ایران - دکتر ارش امینی باغچه جوی ۸۱
- نویسندگان: ارش امینی باغچه‌جوی، توحید خاتونی
- ❖ کتاب- آینده‌پژوهی طرح تأمین آب فلات مرکزی (مبتنی بر پژوهش) ۸۴
- نویسندگان: کمیل عزیزی شفا - پگاه اکبرشاهی - مهدی اکبرشاهی
- فصل دوم: آینده‌پژوهی در محیط زیست ۸۵**
- ❖ مقاله- انسان، انرژی، محیط زیست و چشم اندازی به آینده ۸۵
- نویسندگان: محرم دولتشاهی پیروز، هادی طهماسبی آشتیانی
- ❖ مقاله- آینده‌پژوهی فرهنگ زیست محیطی با روش اکتشاف و اعتباریابی سناریو (مورد مطالعه: شهر اصفهان) ۸۷
- نویسندگان: سید سعید زاهد زاهدانی، بهزاد حکیمی نیا منصور طبعی، علی گلی
- فصل سوم: آینده‌پژوهی در حمل و نقل شهری و گمرک ۹۳**
- ❖ مقاله- آینده پژوهی: رهیافتی نو در مدیریت جامع حمل و نقل شهری ۹۳
- نویسنده: علیرضا باباغبی ازغندی
- ❖ کتاب- آینده‌پژوهی، رهیافتی در حمل و نقل شهری ۹۶
- نویسندگان: کیوان احمدیان، سیدنوید ابراهیمزاده
- ❖ مقاله- بهینه سازی مدیریت شبکه حمل و نقل اضطراری کلّاً شهر تهران پس از سوانح طبیعی با رویکرد آینده‌پژوهی ۹۷
- نویسندگان: مجتبی امیری، شهرناز نوروزی، علیرضا نجاری
- ❖ مقاله- آینده پژوهی در تعیین راهبردهای کیفیت خدمات گمرک و لجستیک به مشتریان با رویکرد سناریونگاری ۹۹
- نویسندگان: سعید رعیت پیشه، علی تیزرو
- ❖ پایان نامه - آینده‌پژوهی سرمایه گذاری و تأمین مالی در صنعت حمل و نقل ریلی ایران (بخش ماشین آلات و تجهیزات) ۱۰۴
- نویسنده: حسین مقدم